

АЛЬМА-МАТАР ДЛЯ БУДУЧЫХ ПРАПАРШЧЫКАЎ

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)
5 месяцаў і 720 вучэбных гадзін. Столькі займае навуцальны працэс будучы курсантаў. Гэтая вучэбная частка адрозніваецца ад іншых устаноў не толькі тым, што навуцэнцы жывуць у казармах, выконваюць артыкулы воінскіх статуаў, пакадаюць частку толькі праз адпукныя білеты, але і праграмай выкладання. Цяперашнія курсанты прыбылі да нас у той час, калі студэнты звычайных ВНУ яшчэ толькі рыхталіся да экзаменаў. Іспыты будучы прапаршчыкаў чакваюць восенню.

— У нашай школе вывучаюць як спецыяльныя, так і агульнавайсковыя дысцыпліны. А гэта страявая, фізічная і агнявая падрыхтоўка, ваенная тапаграфія, — тлумачыць сістэму выкладання намеснік начальніка школы — начальнік вучэбнага аддзялення, гвардыі падпалкоўнік Віталь САЧКО. — Вынікам вучобы з'яўляюцца выпускныя экзамены, згодна з вучэбнай праграмай: курсанты цягнуць білеты з трыма тэарэтычнымі пытаннямі і адказваюць усна. А калі патрабуе праграма, прыходзіцца здаваць і адпаведныя нарматывы.

...У 11:40 у мясцовым вучэбным корпусе абвешваюць дваццацівільны перапынак. Нехта перагаворваецца, курчыць каля ўвахода з сябрамі. Сярод навуцэнцаў у камуфляжнай форме шмат рэзервістаў, якія праходзяць у ШПП вучэбныя зборы і напрыканцы службы атрымаюць званне прапаршчыка запаса.

— Для мяне тут усё новае, а таму вельмі цікавае, — расказвае малады сяржант Алена ЗЯНКОВА.

Адметна, што Алена ў арміі пяты месяц. Прышла вучыцца ў школу, калі ёй споўнілася 34. Але пра гэта кажа лёгка і проста, з усмешкай: маўляў, ужо даўно хацела трапіць у армію і яе жа-

данне нарэшце ажыццявілася. — У мяне ў сям'і ўсе вайскоўцы, — дадае Алена. — І ў маім выбары сям'я мне дапамагла, паставілася з параўменнем. Вучыцца цікава. Хлопцы тут, безумоўна, да дзяўчат увагу звяртаюць, але кожнаму сваё. Я прыйшла сюды атрымліваць спецыяльнасць.

На жаль, ніякіх патуранняў для дзяўчат тут не існуе. Трэба страляць з аўтамата — значыць, будзе дзяўчына страляць! Усё насамрэч па сапраўдному.

— Жанчыны выконваюць амаль усе нарматывы, якія павінны ведаць мужчыны-ваеннаслужачыя, — апырэджвае маё пытанне гвардыі старшы лейтэнант Людміла ПАДУПЕЙКА.

— У іх ёсць абавязковыя стрэльбы на палігоне, кіданне баявой гранаты. Зразумела, ёсць тыя, хто напачатку палохаецца зброі, хвалюецца. Але пасля шэрагу трэніровачных заняткаў усё выконваюць нарматывы, а нехта

Разам з хлопцамі армейскую аэзбуку ў 72-м аб'яднаным вучэбным цэнтры спэцыялістаў дзяўчат.

Салдацкая сталова — адно з любімых месцаў курсантаў.

нават пасля просьбы яшчэ дадаткова кінуць гранату. Што тычыцца вайсковай дысцыпліны, курсанты, які лічыць гвардыі падпалкоўнік Баранскі, разумеюць, дзе знаходзіцца і навошта сюды прыехалі. Праўда, ёсць адзінкі, з кім прыходзіцца падчас навування развітацца.

— Мы маем права адлічыць са школы курсанта з-за дысцыплінарнай правінасці. Кожны сам выбірае свой шлях. І я ніколі не ўтойваю таго, што кагосьці прыйдзе адлічыць. Акрамя таго, ёсць палажэнне, згодна з якім вайсковая частка павінна ацэньваць спецыялістаў пасля вяртання з вучобы, даслаць водгук наконтак якасці падрыхтоўкі. А вось водгукі да нас прыходзяць пазігнёўна.

Адзін з такіх мэтаанакіраваных навуцэнцаў — старшы сяржант Аляксандр Грэцкі, які прыбыў у ШПП з 103-й асобнай мабільнай брыгады (г. Віцебск). Кажа, што

пра школу прапаршчыкаў ведаў даўно, бацьчы для сябе вучобу як яшчэ адзін крок наперад у службе.

— Прапаршчык — гэта для мяне і гонар, і званне, з якім я збіраюся звязаць сваё будучае жыццё, — шчыра прызнаецца старшы сяржант Аляксандр Грэцкі.

Відавочна, што патрабаваць ад хлопцаў той самаахвараўнасці вядомага прапаршчыка з Печы Дзмітрыя Халміна, які ўсё жыццё аддаў службе ў войску, будзе наўна. Аднак, калі чуеш у словах маладых ваеннаслужачых армейскі патрыятызм, нават з званне, хочацца, каб гэта не было бравадаў. Каб тыя хлопцы і дзяўчаты знайшлі сабе ў службе, сталі добрымі спецыялістамі сваёй справы.

Тарас ШЧЫРЫ.
Фота Надзеі БУЖАН.

г. Барысаў

■ Лёс чалавека

МІНСКАЕ ПАППОЛЛЕ. «НЯГУЧНАЯ ГІСТОРЫЯ»...

У архітэктурны ансамбль сучаснай плошчы Парыжскай Камуны і вуліцы М. Багдановіча ў сталіцы Беларусі арганічна ўваходзіць будынак Мінскага суворайскага ваеннага вучылішча — тварэнне вядомага беларускага дойлідэ Георгія Заборскага. Аднак нямногія памятаюць, што ў гэтых старадаўніх сценах у гады Вялікай Айчыннай вайны дзейнічалі мінскія падпольшчыкі...

Архітэктар Георгій Заборскі ўспамінаў: «...На месцы цяперашняга суворайскага вучылішча стаяла (яна згарэла падчас Вялікай Айчыннай вайны) чатырохпавярховая каробка. Калісьці гэта быў двухпавярховы будынак, які выкарыстоўваўся як жыллы дом (нездаоўга да вайны надбудавалі яшчэ два паверхі). Па рашэнні ўрада, згарэлая каробка падлягала аднаўленню і рэканструкцыі пад будынак Мінскага суворайскага ваеннага вучылішча»...

Сапраўды, падчас адступлення ў ліпені 1944 года акупанты палілі і знішчалі ўсё, што магло. Паводле звестак савецкай разведкі, у вайну ў будынку размяшчаліся склады падраздзяленняў паліцыі бяспекі, гаспадарчай часткі СС і некалькі кватэр чыноўніц акупацыйнай адміністрацыі. У падвале, які захаваўся і да нашых дзён, былі прадуктовыя і рэчавыя склады. У двары размяшчаўся барак-склад трафейных артылерыйскіх боепрыпасаў. І што гэта стала вядома савецкай разведцы, самае непасрэднае дачыненне меў юны мінскі падпольшчык Анатоль Кроўз.

На шлях барацьбы з нацыстамі Анатоль Кроўз ступіў сьведкам. І было яму тады ўсяго толькі 13 гадоў. Анатоль Міхайлавіч памтае, як шчыбенцы стаялі тады ў Цэнтральным скверы каля Дома афіцэраў, у раёнах Камароўскага, Чэрвенскага і Суражскага рынку. Як у адзіную шчыбеніцу-гірлянду былі ператвораны пасля разгрому першага саставу Мінскага падпольнага гарэма балконы гэтых жа «Беларусь». А што таго катаванні ў турме СД, якая размяшчалася акурат насупраць будынка Дома ўрада, ён зведаў на сабе. І гэта ніколі не забудзецца...

А пачаўся ўсё ў снежні 1942 года, калі Анатоль (якая замяніла яму ў 1935 годзе маці) і суседкай па кватэры А.П. Цырульнік стаў членам адной з падпольных груп, якія дзейнічалі ў акупаваным нацыстамі Мінску. Жылі яны тады ў доме № 3 па Усходнім завулку.

Першапачаткова ён займаўся распаўсюджваннем лістовак, якія атрымліваў ад партызан ва ўмоўным месцы паблізу Тэатра оперы і балета праз абсталяваны там тайнік. Усім асновам канспірацыі і выжывання юнаму падпольшчыку прыходзілася вучыцца літаральна на хаду. Наперадзе Анатоль чакалі іншыя, больш рызыкоўныя і небяспечныя бавявы справы...

У сакавіку 1943 года маёр-партызанік Сцяпан Казанцаў быў дасантаваны на чале спецгрупы «Артур» непадалёк ад Мінска.

Гісторыя будынка Мінскага СВВ непасрэдна звязана з разведвальна-дыверсійнай дзейнасцю гэтай спецгрупы, якой удалося ўсталяваць цесную сувязь з мясцовымі падпольшчыкамі.

Дз чэрвеня 1943 года пастаянныя заданні і асобныя даручэнні спецгрупы С.І. Казанцава выконвалі мінскія падпольшчыкі З.З. Гало, А.І. Адамовіч, О.О. Маслоўскі, В.І. Шышкіў, А.М. Кроўз — усяго каля дваццаці чалавек. У далейшым колькасць партыёў павялічылася больш чым у чатыры разы. Гэтыя людзі здабывалі інфармацыю палітычнага, эканамічнага і ваеннага характару, атрымлівалі звесткі, якія датычыліся падрыхтоўкі дзейнасці мясцовых калабарачыністаў, выконвалі і іншыя заданні Цэнтра.

Анатоль Кроўз, працуючы прыбіральшчыкам памяшканняў, змог, згодна з заданнем Казанцава, перанесці б магнітных мін для ажыццяўлення дыверсій у драўляным бараку, дзе быў склад трафейных боепрыпасаў. На жаль, з прычыны маладушнасці аднаго з членаў падпольнай групы акцыя сарвалася, і Анатоль, які ўся яго сям'я, быў схоплены СД. Выратавала толькі тое, што мін пры ім не аказалася...

Юнаму Анатолу Кроўзу па «поўнай праграме» давалося «азнаёміцца» з метадамі крывавага попытаў «мяснікоў» са смаленскай СД і асабіста ў шэфэ Алферчыка. Праз гадзі ён успамінаў: «...Мяне арыштавалі ўвечары 30 лістапада 1943 года, калі я прышоў дадому з працы. Акрамя гестапаўцаў, там знаходзіўся і нехта Багдановіч, які жыў з намі ў адной камунальнай кватэры. Білі мяне

доўга і метадычна, а потым напаяў яго кінулі ў агульную камеру смаленскай СД, якая знаходзілася ў доме 17 па вуліцы Астроўскага. Там я сустраўся са сваёй цёткай, А.П. Цырульнік, Веліжаніным і Любай (таксама сувязной)...

Веліжанін быў моцна збіты. Ён падпоўз да мяне і сказаў, што яго схавалі яшчэ 28 лістапада. Катаванні ён не вытрымаў і выдаў усё нас (каго ведаў) гестапаўцам. Веліжанін таксама расказаў ім, дзе схавана ўзрыўчатка, якую ён мне перадаваў (я неяк яму казаў, дзе яна спачатку была мной схавана, але потым я яе ўсё ж перахаваў). Немцам, у выніку, удалося «раскруціць» амаль увесь «ланцужок». Няма ла было ў нас прамацаў. У выніку чаго пацярпелі 64 чалавекі.

На наступным дольце, пасля таго, як я зноў не прызнаўся гестапаўцам, дзе хаваў міны, яны выбілі мне рукаткай пісталета ўсе прырэдныя зубы. Пасля чаго былі турма СД (камера 88), затым канцлагер на вуліцы Шырокай. Жыў у мяне вельмі перапрызаны майёй цёткай рознымі анучамі, каб пасля ўсіх катаванняў скрозь адкрытую рану, нанесеную падчас допыту шытком, не вываіліся мае вантробы. Як я выжыў — сам не разумею...

Дзён праз 15 нас загалі ў вагоны і амаль два тыдні везлі на захад. Так мы апынуліся ў канцлагеры ў Францыі. Шмат маё таварышчэ памерла па дарозе ад голаду. З вагонаў нас выцягвалі, як дрэвы. Веліжаніна ў тым перле не было. Затое там я сустраў Уладзіміра Трушка, які праводзіў са мной інструктаж па зарадцы і ўстаноўцы магнітных мін (яго Веліжанін таксама выдаў)...

У лагеры ўсіх нас выкарыстоўвалі на прымусоўных працах. Умовы былі нечалавечыя, а жадане адно — выжыць і вярнуцца дадому. У ноч на 8 верасня 1944 года з дапамога ахуонікаў з ліку бельгійцаў нам (ўсяго 26 чалавек) удалося ўцячы. Потым хаваўся ў штольнях цэментнага завода. Праз два дні нас вываілі войскі саюзнікаў СССР па антыгітлераўскай каапіцы»...

Амаль праз сорак гадоў у «Асабістым лістку па ўліку партызанскіх кадраў» ад 18.12.1982 года за подпісам былога камандзіра партызанскай брыгады «Жалызняк» генерал-маёра ў адстаўцы І.Ф.

Ціткава было напісана: «...Кроўз Анатоль Міхайлавіч, сувязны падпольнага кадраў» ад 18.12.1942 года па 30 лістапада 1943 года — член брыгады «Жалызняк». Уваходзіў ў склад разведвальнай групы маёра Казанцава Сцяпана Іванавіча і Трушка Уладзіміра Паўлавіча. Група вяла разведвальна-дыверсійную працу па г. Мінску. Сам Кроўз А.М. асабіста

Што такое катаванні ў турме СД, якая размяшчалася акурат насупраць будынка Дома ўрада, Анатоль Кроўз зведаў на сабе. І гэта ніколі не забудзецца...

удзельнічаў у дастаўцы ўзрыўчаткі пры мініраванні нямецкага склада. У сувязь з правам падполля быў рэпрэсаваны і адпраўлены ў фашысцкую Германію.

...Сам Кроўз А.М. быў цямлівым хлопцам. Падлеткам прымаў актыўны ўдзел разам з дарослымі ў партызанскіх дзеньнях. На допытках паводзіць сябе добра, што дало яму магчымасць пазбегнуць пакарэння смерцю. Некалькі гадоў знаходзіўся ў нямецкім канцлагеры ў Францыі. У спісах брыгады «Жалызняк» значыўся загінулым».

І гэтая акалічнасць доўгія гады адыгрывала негатыўную ролю ў пасляваенным лёсе Анатоль Кроўза. Мёртваму ж нічога не трэба. А сведкі і відвачы падпольнага барацьбы рассяліся па бязмежных прасторах СССР, а то і зусім загінулі ў тыя страшныя гады. Анатоль прайшоў пасляваенную фільтрацыю як малалетні вязыен фашысцкіх канцэнтрацый. А жыццё працягвалася...

І толькі ў 2004 годзе ранжанем Камісіі па справах былых партызан і падпольшчыкаў пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь Анатоль Міхайлавіч Кроўз быў прызнаны ўдзельнікам партызанскага руху. Доўгія пасляваенныя гады ён працаваў на Мінскім заводзе вылічальнай тэхнікі, займаючы пасаду старшага інжынера, жыў сям'яй і годна. Стаў заслужаным працуючым прамысловасці БССР, быў удастоены ўрадавых узнагарод Рэспублікі В'етнам, Балгарскай Народнай Рэспублікі, Ганаровай граматы Вярхоўнага Савета БССР. Справядліваць у выніку перамагла. Вянцом яе стала ўручэнне Анатолу Міхайлавічу пасведчання партызана. Так была напісана яшчэ адна старонка гісторыі часоў акупацыі Мінска. А колькі іх яшчэ невядомых чалавечых лёсаў — сапраўдных старонак нашай памяці, якія неабходна напісаць і захаваць для нашчадкаў...

Мікалай СМІРНОЎ

■ Конкурс

ЯЕ ВАЙНА

Маёй бабулі 83 гады. Мне вельмі цікава слухаць яе успаміны пра сваё дзяцінства, маладосць. Бабулі было 11, калі пачалася вайна, і яна помніць шмат з таго, што адбывалася тады. «У сяле ўжо чулі, што ідуць немцы, глумяцца з людзямі, растральваюць, паліць хаты. Немцы ў нашай вёсцы вялікай шкоды не рабілі. Уласаўцы найгорш за ўсіх з людзей здэкаваліся. А яшчэ даставалася ад паліцаў. Забіралі ўсё, што бачылі, выдавалі тых, хто пайшоў у партызаны. Так расстралілі сям'ю Дорахаў. Усіх — і малых, і старых.

У вёсцы нашай жылі ў той час тры сям'і яўрэяў. Гэтых людзей немцы знішчалі. Не мінула злая доля семі Яўрэмяля, Ошара і Бэрка. Аднойчы мужчыны, што былі ў вёсцы, немцы некуды пагналі. А вечамам бацька рас-

казаў, што тыя капалі яму. Туды сагналі яўрэяў з нашай вёскі і з Гарадка, дзе і расстралілі. Тым жа мужчынам загадалі і закопаць. Толькі адна дзяўчынка нейкім чынам засталася жывая. Некалькі дзён яна хавалася ў стажку за сялом. Прыходзіла двойчы і да нас, маці ёй паесці дасць, і яна зноў хаваецца. Прышоў аднойчы сусед, ды кажа: «Поля (маю прабабулю звалі Пелагея), не рызыкауй. Як даведаецца хто — усю сям'ю расстреляюць». Праз нейкі час немцы тую дзяўчынку ўсё ж знайшлі і забілі.

«Вядома, страшна было. Тры чалавекі з нашай сям'і ў Германію вывезлі. Там у гаспадароў служылі, розную работу выконвалі, пасля вайны вярнуліся. А паліцаі, як немцы адыходзілі, з імі пайшлі, ды там, у Германіі, і засталіся: баяліся помсты людскоў». Бабуля задумваецца і дадае: «— Не дай Божа, вам, дзеці, перажыць тое...».

Гэта, вядома, не ўсё, што расказвае бабуля мне пра вайну. Раскаж я краане да глыбіні душы. Я ўяўляю яе, маленькую дзяўчынку, і таго немца, з аўтаматам, на спакойна страляе ў малое дзіця. Я ўяўляю, як яна ёсць тую скарбаву есцю, што дае ёй маці, і сабе — калі кожны дзень можна хіць розным прысмакам. Робіцца страшна і балюча. Вайна, не ведаем голаду. Чарсвеем, нашы душы пусцяюць ад раскошы, усёдаступнасці. Колькі людзей загінула, каб мы жылі і радаваліся! А цяпер я нават не ўпэўнены, ці зможа наша маладзё так самаахвараваць сваю Радзіму. Спадзяюся, што я памыляюся!

Іван АКУЛІЧ,
вучань Рамельскай СШ Столінскага раёна

■ Канікулы колеру хакі

Лета... Пара адпачынку. А для навуцэнцаў ваенна-патрыятычных і кадэцкіх класаў гэта яшчэ і час прадэманстраваць добрае веданне ваенных дысцыплін, паказаць фізічную падрыхтоўку і праявіць баявы камандны дух.

Такую магчымасць воль ўжо як 10 гадоў запар прадастаўляюць школьнікам Міністэрства абароны і Міністэрства адукацыі. За гэты час у аналагічных летніках пабывала больш за 100 тысяч юнакоў і дзяўчат.

У адзін з такіх летнікаў патрапіў карэспандант «Звязды» і апынуўся... у 72-м гвардзейскім аб'яднаным вучэбным цэнтры падрыхтоўкі прапаршчыкаў і маладых спецыялістаў, што ў Печач, каля Барысава. Адным словам, у арміі. І летнік тут амаль армейскі — абаронча-спартыўны.

— У цэнтры створаны ўсе ўмовы для таго, каб падлеткі маглі праявіць свае ваенна-спартыўныя навыкі, пазнаёміцца з жыццём і бытам ваеннаслужачых, — зазначае начальнік летніка, загадчык аддзела патрыятычнага выхавання Рэспубліканскага цэнтру турызму і краязнаўства навуцэнскай маладзёі Ірына ПЯТРОВІЧ.

— З 2008 года тут пабывала каля 700 дзяцей. Сёлета тут адначывае крыху больш за 100 чалавек з усіх рэгіёнаў Беларусі. Прычым, каб патрапіць у лагер, неабавязкова быць кадэтам. Дастаткова прос-

ШКОЛЬНІКІ АДПАЧЫВАЮЦЬ У... КАЗАРМАХ

та наведваць факультатывныя заняткі ці амаатарскай гурткі ваенна-патрыятычнага кірунку.

На працягу дзевяці дзён хлопцы і дзяўчаты жылі амаль у армейскіх умовах. Пад'ём — у 7.30, адбой — у 22.00. Толькі з харчаваннем ім пашанцавала больш, чым звычайным вайскоўцам: кармілі 5 разоў на дзень. За гэты час пазнаёміліся з гісторыяй вайсковай часткі, убачылі сапраўднае ўзбраенне і ваенную тэхніку, наведвалі заняткі па пачатковай ваеннай падрыхтоўцы.

— На маю думку гэты летнік — своеасабліва школа жыцця, школа выжывання, школа мужнасці, — лічыць Ірына Пятровіч. — Сучасныя дзеці маюць усё: утуліну кватэры, гарачую і халодную ваду, тэлефон, прыгатаваную ежу. А тут было інакш. Вядома, у летніку ўсё не па-спартанску, але ёсць пэўныя цяжкасці, якія неабходна перадолець.

Галоўнай перадачай для ўдзельнікаў летніка стала ваенна-патрыятычная гульня «Зарніца». Каманды па 15 чалавек з 6 абласцей і сталіцы павінны

былі паказаць тое, як яны засвоілі ваенную навуку, і прадэманстравалі сваю фізічную падрыхтоўку. Эс-тафета прагуджвалася 17 этапаў. Юнакі і дзяўчаты скакалі цераз акопы, пераходзілі паласу перашкод і лабірынт, «размініралі» ўчастак мясцовасці, праводзілі зборку-разборку аўтамата, «кідалі» гранаты, аказвалі першую медыцынскую дапамогу... Сапраўдная дарослая гульня! І перамагла ў ёй каманда Мінскай вобласці «Патрыёт» сярэдняй школы № 7 з Барысава. Другімі сталі школьнікі з Брэста, трэцімі

— юніямі патрыёты з Гродна. — Штогод я з задавальненнем еду ў спартыўна-патрыятычны летнік, — расказвае член каманды «Патрыёт» мінскай вобласці Яна ДУК. — Асабліва прыемна, што неабавязкова: воль ўжо другі год запар наша каманда становіцца пераможцам у гульні «Зарніца». І мой уклад тут таксама ёсць: я разбіраю і збіраю аўтамат, складаю неабходныя вайскоўцу рэчы ў спецыяльны мех, пераходзіваю акопы і лабірынт. Паспех каманды — у яе згуртаванасці.

На маё пытанне, чым дзяўчат прывабляваць ваенна-патрыятычныя класы, дзяўчына адказала, што асабіста яна плануе звязаць сваё жыццё з арміяй.

Падлеткі — народ творчы. Свае здольнасці маглі яны праявіць і ў летніку. Ды на конкурснай аснове. У першы дзень кожная з каманд у незвычайным фармаце расказала пра сабе. Цікава атрымаліся «візіткі»! Пэўныя спявалі патрыятычныя лідзі, маршыравалі ў страі, малявалі бавявы лісты.

— Спартыўна-патрыятычны летнік скіраваны на тое, каб задаловіць уласцівы падлеткам патрэбы з уплікам іх інтарэсаў і актыўнасці, даць усё неабходнае, каб яны увабралі ў сябе самыя лепшыя чалавечыя якасці, — перакананы памочнік міністра абароны па ідэалагічнай рабоце ва Узброеных Сілах — начальнік галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы Міністэрства абароны, генерал-маёр Аляксандр ГУРА. — Не мы павінны казаць аб эфектыўнасці падобных летнікаў, а дзеці. А яны з вялікім жаданнем імкнуча сюды патрапілі. Існуе нават конкурс! Гэта гаворыць аб многім: калі яны такім чынам хочучь правесці летнія канікулы — значыць гэта сапраўды цікава. Тут жа прывіваюцца навічкі, неабходныя будучаму абаронцу Айчыны. Дастаткова сказаць, што многія пасля спартыўна-патрыятычных летнікаў выказваюць жаданне паступіць у ваенныя навуцальныя установы. А потым, між іншым, паспяхова іх заканчваюць і становяцца афіцэрамі.

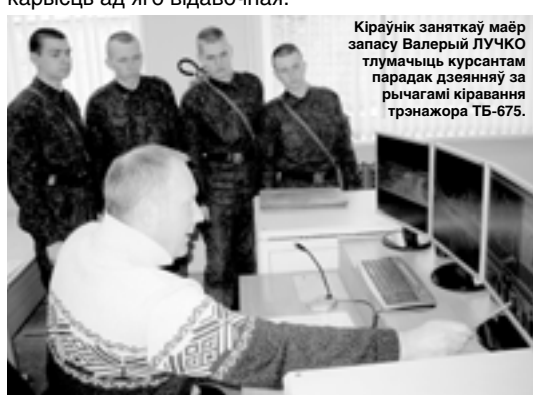
Вераніка КАНЮТА.
Фота БЕЛТА.

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

— Не чакаў, што трэнажор можа быць такім «жывым», — прызнаўся радываў Ігар Куцкоў. — Рухаючыся па віртуальнай «трасе», адчуваеш няроўнасці мясцовасці, паравоты і хуткасць «машыны». Увогуле, усё як у рэальнасці.

У перапынку гутару з начальнікам цыкла кіравання і тэхнічнай падрыхтоўкі маёрам Дзмітрыем ДЗЕМЧЫВЫМ. Яго меркаванне аб электронным комплексе было адназначным: трэнажор добры і карысны ад яго відавочна.

Кіраванне заняткаў маёра старэйшага лейтэнанта Валерыя ЛУЧО тлумачыць курсантам падрыхтоўку дзейнасці за рычагамі кіравання трэнажора ТБ-675.

ТБ-543 максімальна набліжаны да ўмоў эксплуатацыі рэальнай тэхнікі, што дазваляе павысіць якасць і эфектыўнасць навучання, скараціць час падрыхтоўкі механікаў-кіроўцаў і аблегчыць працу выкладчыцкага саставу. Ужо за некалькі планавых заняткаў курсанты атрымліваюць надрэзныя навыкі ў кіраванні шматвасевай машынай.

Яшчэ адзін плюс электроннай сістэмы ў тым, што тут можна на 100% кантраляваць навуцальнае курсантаў, чаго немагчыма зрабіць на рэальнай тэхніцы. Наўняўнасца на маніторы зваротнай сувязі дазваляе інструктару свечасова выявіць індывідуальныя памылкі кожнага навуцэнца і прымусіць выправіць іх,

І ВУЧАЦА СУМЛЕННА, І ПАЛІВА НЕ ПРОСЯЦЬ

паўторна адпрацаваўшы дзеянні на істэнтах. Нельга не адзначыць і яшчэ адной эвалюцыйна развіццёй электроннай распаўсюду — гэта эканомія гаручага, мотарэсурсу і запатрабаванай тэхнікі. Як высветлілася, сапраўдны цыган МА3-543 з танкавым рухавіком расходвае ад 12